

Strategia Zrównoważonego Rozwoju
Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego
na lata 2014-2020
– Raport z badania sondażowego

Opracowanie: Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner

Cieszyn 2015 r.

Spis treści

1. Zagadnienia metodologiczne.....	3
2. Ocena jakości życia mieszkańców Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego	8
3. Słabe i mocne strony ŁOF w opinii mieszkańców.....	18
4. Poziom związania mieszkańców ŁOF z miejscem zamieszkania.....	20
5. Propozycje mieszkańców w zakresie wspólnych działań na rzecz rozwoju	23
6. Powiązania funkcjonalne na terenie ŁOF	26
6.1 Powiązania funkcjonalne ŁOF w zakresie korzystania z usług społecznych	26
6.2 Powiązania Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie transportu	29
Spis tabel	32
Spis wykresów	32

1. Zagadnienia metodologiczne

Łomżyński Obszar Funkcjonalny obejmuje 4 samorządy: Miasto Łomża, Gminę Łomża, Gminę Piątnica oraz Gminę Nowogród. Porozumienie o współpracy samorządów w ramach tzw. miejskiego obszaru funkcjonalnego zawarto 28 września 2013 roku. W trakcie opracowywania strategii rozwoju dla obszaru, dla pozyskania opinii mieszkańców dotyczących potencjału rozwojowego obszaru przeprowadzono badanie sondażowe. Badanie dotyczyło obecnej kondycji ŁOF oraz ważnych kierunków jego przyszłego rozwoju.

Badanie sondażowe zostało przeprowadzone w dniach 8 - 24 grudnia 2014 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 350 respondentów - mieszkańców ŁOF. W ramach badania zrealizowano:

- badanie w formie elektronicznej (on-line), za pośrednictwem interaktywnego formularza ankietowego – w badaniu wzięło udział 190 respondentów;
- badanie ankietowe tradycyjną metodą (PAPI), w ramach której formularze ankiet w wersji papierowej były umieszczone w miejscach ogólnodostępnych - łącznie udział wzięło 160 respondentów.

Narzędziem służącym zebraniu informacji był formularz ankietowy opracowany przez ekspertów SWIG Delta Partner (wykonawcy opracowania Strategii) i zaakceptowany przez zamawiającego. Poprzez wybór sposobu pozyskiwania danych (ankieta on-line oraz swobodny dostęp do ankiet w urzędach miasta/gminy) badanie miało charakter anonimowy i losowy. Pytania dotyczyły przede wszystkim oceny przez respondentów obecnej kondycji społeczno-gospodarczej ŁOF, poziomu życia jego mieszkańców oraz oczekiwań, co do kierunku przyszłego rozwoju, a także nakreślenie przez respondentów sfer wymagających szczególnego wsparcia ze strony władz samorządowych.

Formularz ankiety zawierał następujące elementy:

1. Metryczka (dane dotyczące: płci, wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania, pracy oraz wykształcenia respondentów),
2. Ocena warunków życia w rejonie Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego,
3. Wskazanie mocnych i słabych stron ŁOF,
4. Analiza strukturalno-funkcjonalną obszaru ŁOF (realizacja funkcji kulturalnej, ochrony zdrowia i spraw społecznych, sportu, edukacji oraz konsumpcji),

5. Wskazanie funkcjonalności komunikacyjnej regionu – wykorzystania środków komunikacji dostępnych na obszarze ŁOF,
6. Wskazanie stosunku do swojego miejsca zamieszkania oraz preferencji, odnośnie przyszłego miejsca zamieszkania,
7. Wskazanie najważniejszego przedsięwzięcia, które warto zrealizować na terenie ŁOF przy współpracy samorządów tworzących ŁOF.

Charakterystyka respondentów

W badaniu sondażowym wzięło udział łącznie 350 respondentów. Po wyodrębnieniu kategorii wiekowych, najliczniejszą grupą byli mieszkańcy w wieku od 18 do 25 lat. Ponadto w sondażu wzięły udział 84 osoby w wieku 26-25 lat, 62 osoby w wieku 36-45, 58 osób w wieku 46-55. Ponadto w sondażu wzięło udział jedynie 42 osoby powyżej 56 roku życia. Podział badanych osób ze względu na wiek prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1 Podział grupy respondentów ze względu na wiek

Kategoria wiekowa respondentów	Liczba ankietowanych	Odsetek ankietowanych
18 - 25	104	29,7
26 - 35	84	24,0
36 - 45	62	17,7
46 - 55	58	16,6
56 - 65	36	10,3
66 i powyżej	6	1,7

Źródło: opracowanie własne

Spośród mieszkańców ŁOF biorących udział w badaniu sondażowym najliczniejszą grupę respondentów stanowili mieszkańcy miasta Łomża oraz gminy Łomża. W badaniu wzięło udział 141 mieszkańców miasta Łomża (40% ankietowanych) oraz 130 mieszkańców gminy Łomża (37% ankietowanych). Respondenci z Nowogrodu oraz Piątnicy stanowili odpowiednio 14% i 9%.

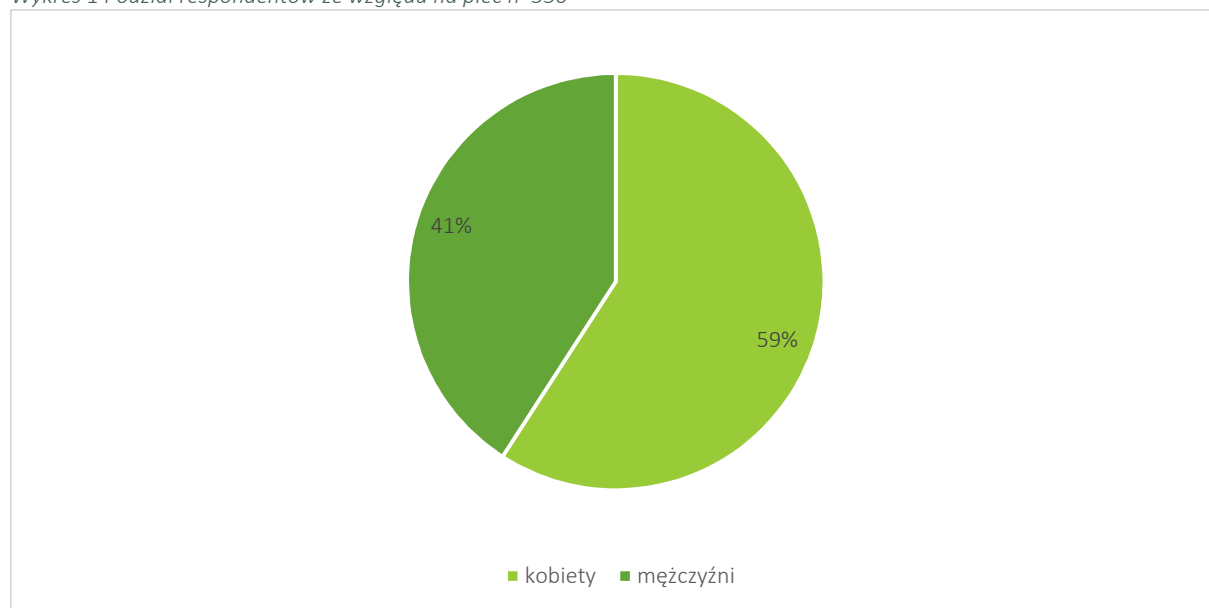
Tabela 2 Rozkład próby respondentów z podziałem na miejsce zamieszkania

Samorząd	Dobór próby w badaniu ankietowym	
	Liczba respondentów	Odsetek
Miasto Łomża	141	40 %
Gmina Łomża	130	37 %
Gmina Nowogród	48	14 %
Gmina Piątnica	31	9 %
Ogółem	350	100,0 %

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę rozróżnienie respondentów ze względu na płeć, to w badaniu wzięło udział 207 kobiet oraz 143 mężczyzn. Przyjmując podział procentowy, to w sondażu wzięło udział 59% kobiet oraz 41% mężczyzn, co prezentuje poniższy wykres.

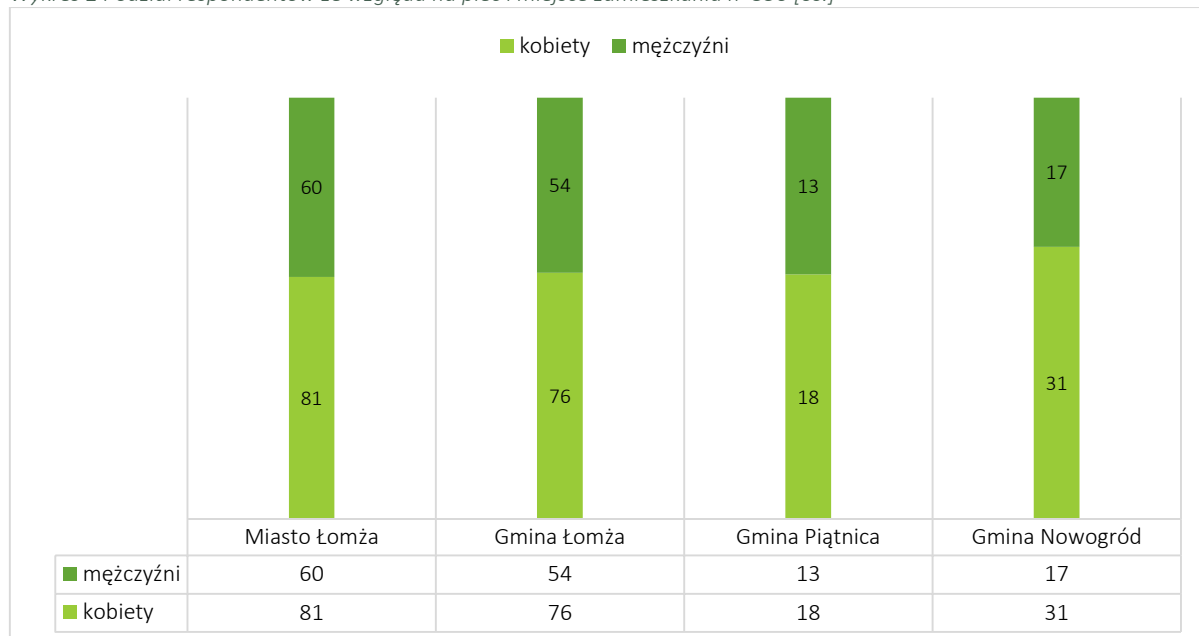
Wykres 1 Podział respondentów ze względu na płeć n=350

Źródło: opracowanie własne

Na poniższym wykresie zaprezentowano rozkład respondentów pod względem płci w poszczególnych gminach ŁOF.

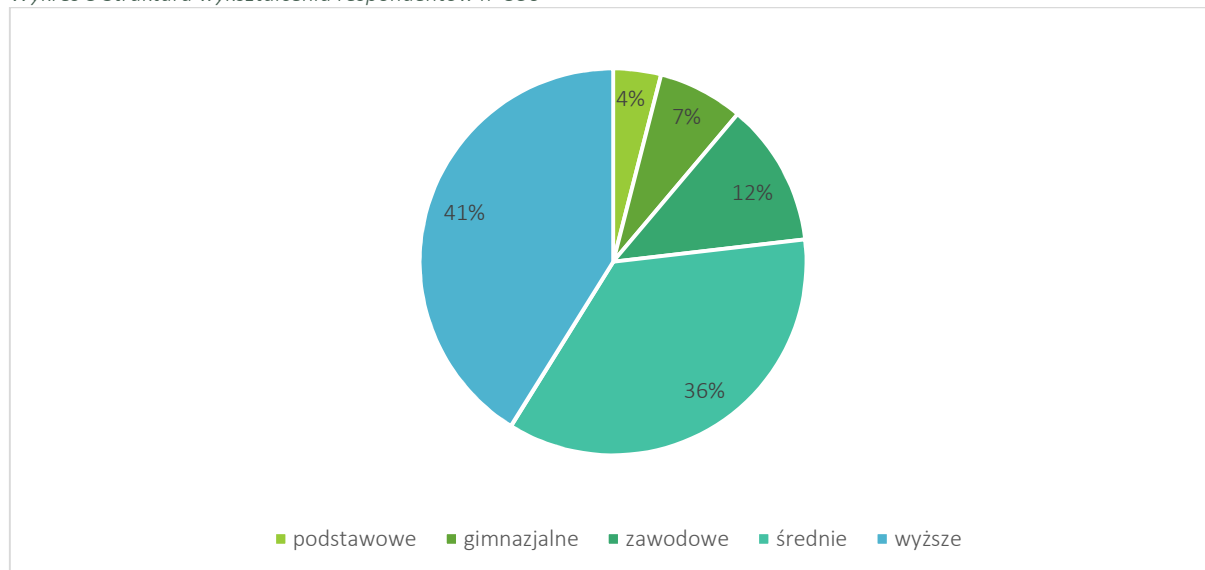
Wykres 2 Podział respondentów ze względu na płeć i miejsce zamieszkania n=350 [os.]

Źródło: opracowanie własne

W badaniu sondażowym wzięli udział reprezentanci wszystkich poziomów wykształcenia. Najliczniejszą grupą ankietowanych były osoby z wyższym (41%) oraz średnim wykształceniem (36%). Osoby z wykształceniem podstawowym stanowiły jedynie 4%, gimnazjalnym 7%, zawodowym 12%. Poniższy wykres w sposób graficzny przedstawia strukturę wykształcenia respondentów.

Wykres 3 Struktura wykształcenia respondentów n=350

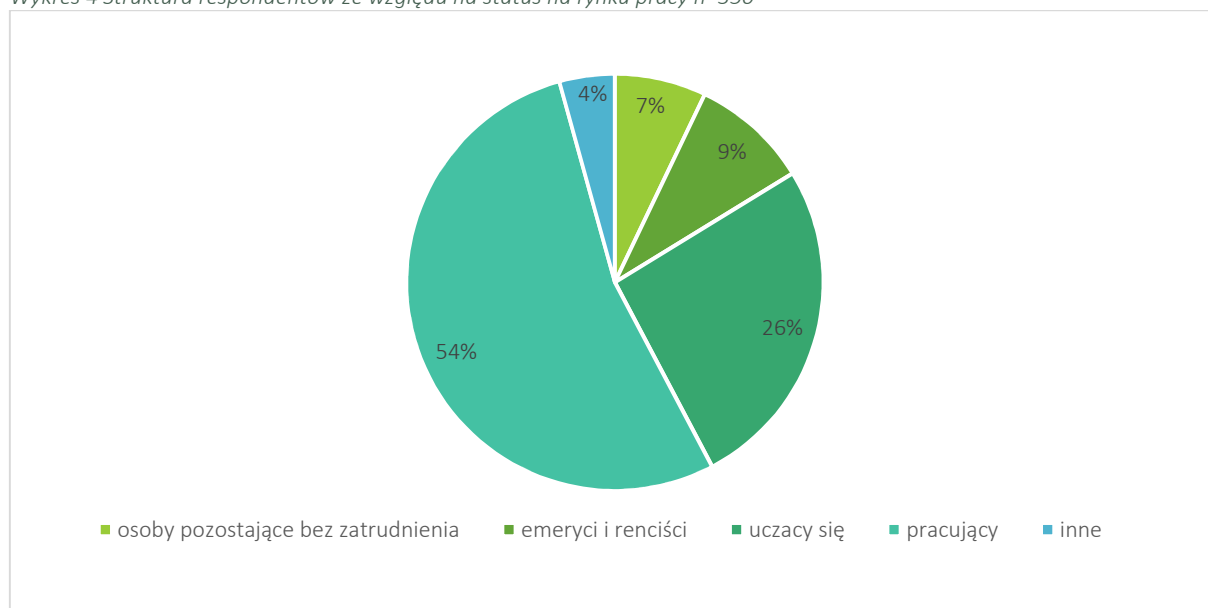

Źródło: opracowanie własne

Najliczniejszą grupą reprezentowaną wśród ankietowanych stanowiły osoby posiadające zatrudnienie (53%). Kolejną, co do wielkości grupę respondentów stanowiły osoby uczące się (26%). Osoby niepracujące, emeryci i renciści oraz osoby o innym statusie na rynku pracy

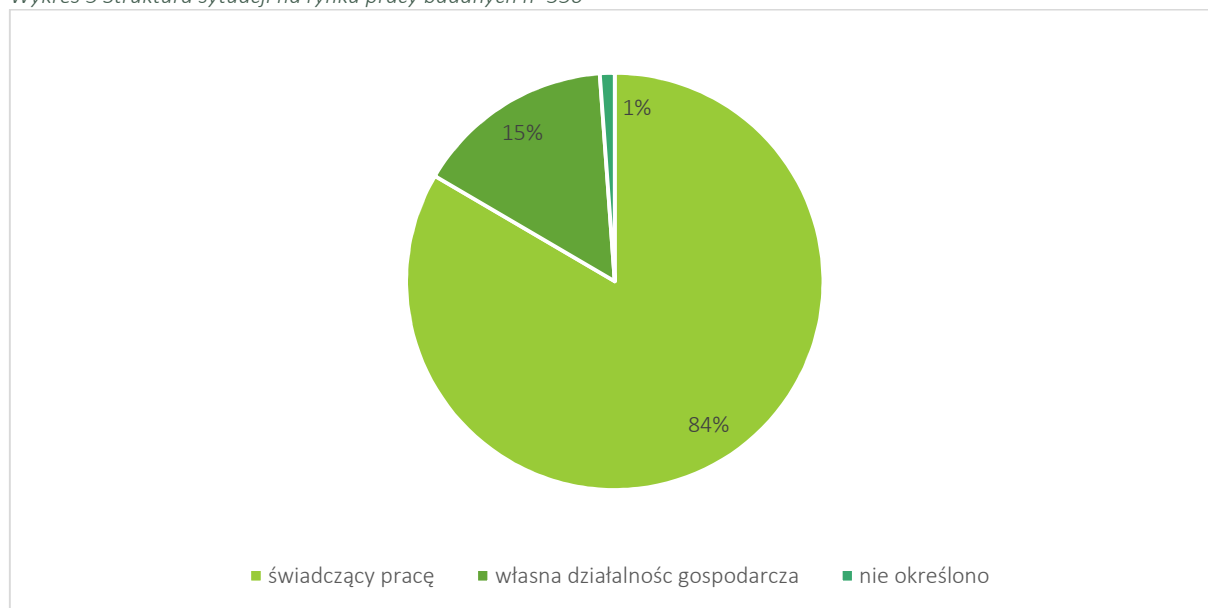
stanowiły 20% reprezentację w grupie respondentów. Szczegółowe wyniki prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4 Struktura respondentów ze względu na status na rynku pracy n=350

Źródło: opracowanie własne

Wykres 5 Struktura sytuacji na rynku pracy badanych n=350

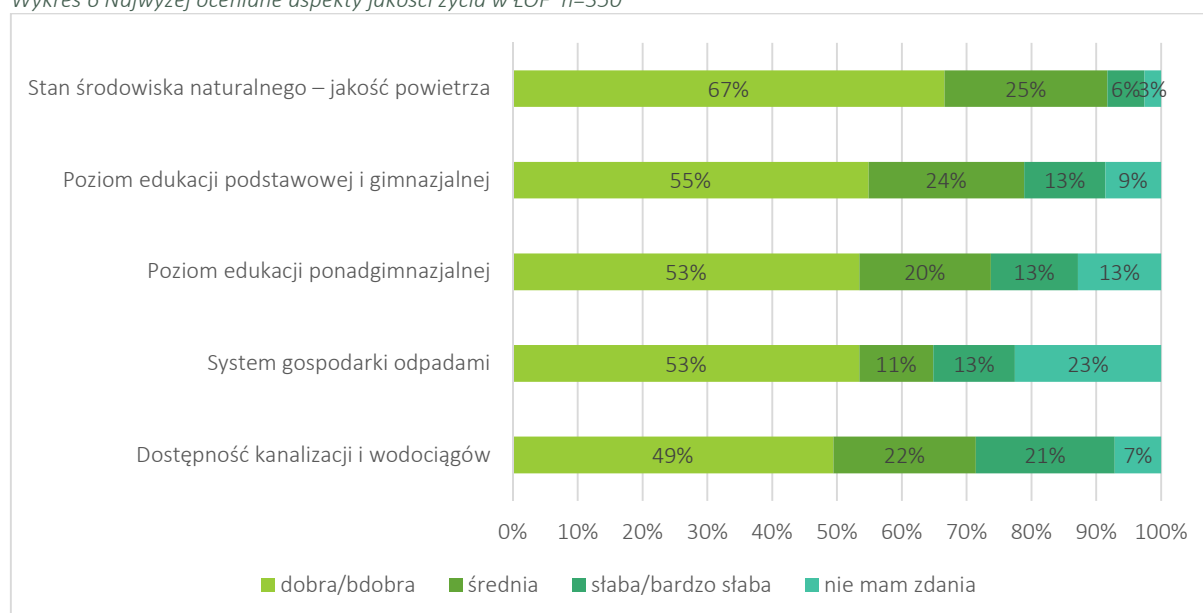
Źródło: opracowanie własne

W grupie respondentów aktywnych zawodowo 54 to osoby, które prowadziły lub prowadzą własną działalność gospodarczą (15% ogólnej liczby osób posiadających zatrudnienie). Do ich opinii, o jakości relacji samorząd – przedsiębiorcy odniesiono się w dalszej części analizy. 4 osoby (1%) nie określiły swojego statusu na rynku pracy. Poniżej wykres prezentuje rozkład struktury sytuacji na rynku pracy respondentów.

2. Ocena jakości życia mieszkańców Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego

W badaniu sondażowym poruszono ważną kwestię dotyczącą oceny poszczególnych elementów jakości życia mieszkańców ŁOF, rozpatrywanych z punktu widzenia najbliższego otoczenia - miasta, gminy, sołectwa. Badani oceniali 30 zaproponowanych w ankiecie elementów decydujących o jakości życia, podając odpowiednio odpowiedzi w następującej skali: bardzo dobry, dobry, średni, słaby, bardzo słaby oraz nie mam zdania. Wyniki prezentowane są zbiorczo oraz wygenerowano „rankingi” najlepiej, średnio i najgorzej ocenionych przez mieszkańców elementów jakości życia na terenie ŁOF.

Wykres 6 Najwyżej oceniane aspekty jakości życia w ŁOF n=350

Źródło: opracowanie własne

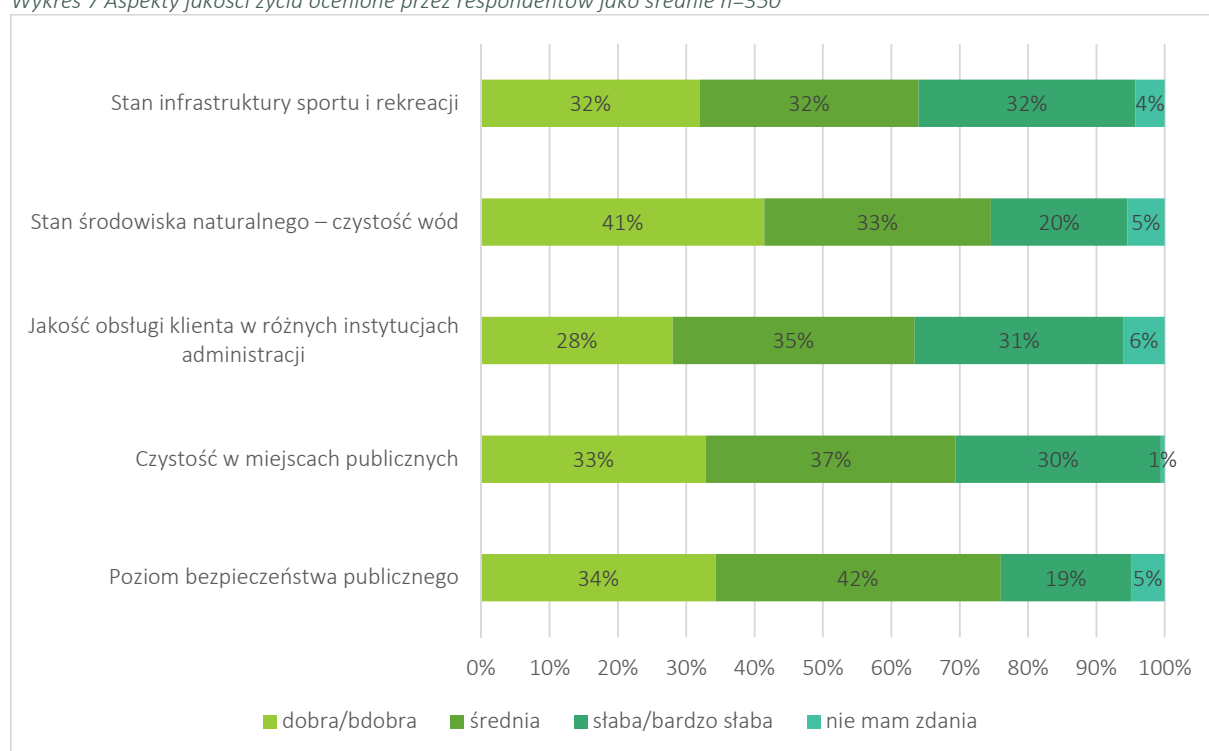
Poddając ocenie warunki życia z punktu widzenia najbliższego otoczenia na obszarze ŁOF ankietowani najlepiej ocenili jakość środowiska naturalnego (czyste powietrze). Aż 92% respondentów oceniła ten element bardzo dobrze i dobrze). Potencjał rozwojowy wynikający z jakości środowiska naturalnego jest dostrzegany zarówno przez mieszkańców, jak i władze samorządowe gmin wchodzących w skład ŁOF.

Na uwagę mieszkańców zasługują wysokie oceny w zakresie jakości nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (79%) oraz ponadgimnazjalnych (73%). Pozytywne oceny w zakresie usług publicznych w dziedzinie edukacji świadczą z jednej strony o relatywnie dobrej bazie infrastrukturalnej, z drugiej o poczuciu bezpieczeństwa uczniów oraz jakości nauczania. Wobec oczekiwań mieszkańców, co do większego rozwoju gospodarczego, placówki

edukacyjne mogą pełnić również ważną rolę w zakresie edukacji dla przedsiębiorczości oraz w zakresie kształcenia zawodowego.

Mieszkańcy wysoko ocenili system zarządzania odpadami i ściekami – dla 64% respondentów jest on bardzo dobry i dobry. Takie wyniki mogą wskazywać na dużą aktywność samorządów w ostatnich latach w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (związanej z możliwością finansowania inwestycji ze środków Unii Europejskiej). Z kolei wysokie oceny w zakresie poziomu edukacji w pełni oddają starania samorządów ŁOF w zakresie zapewnienia mieszkańcom dobrych warunków edukacji, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i wyposażenia.

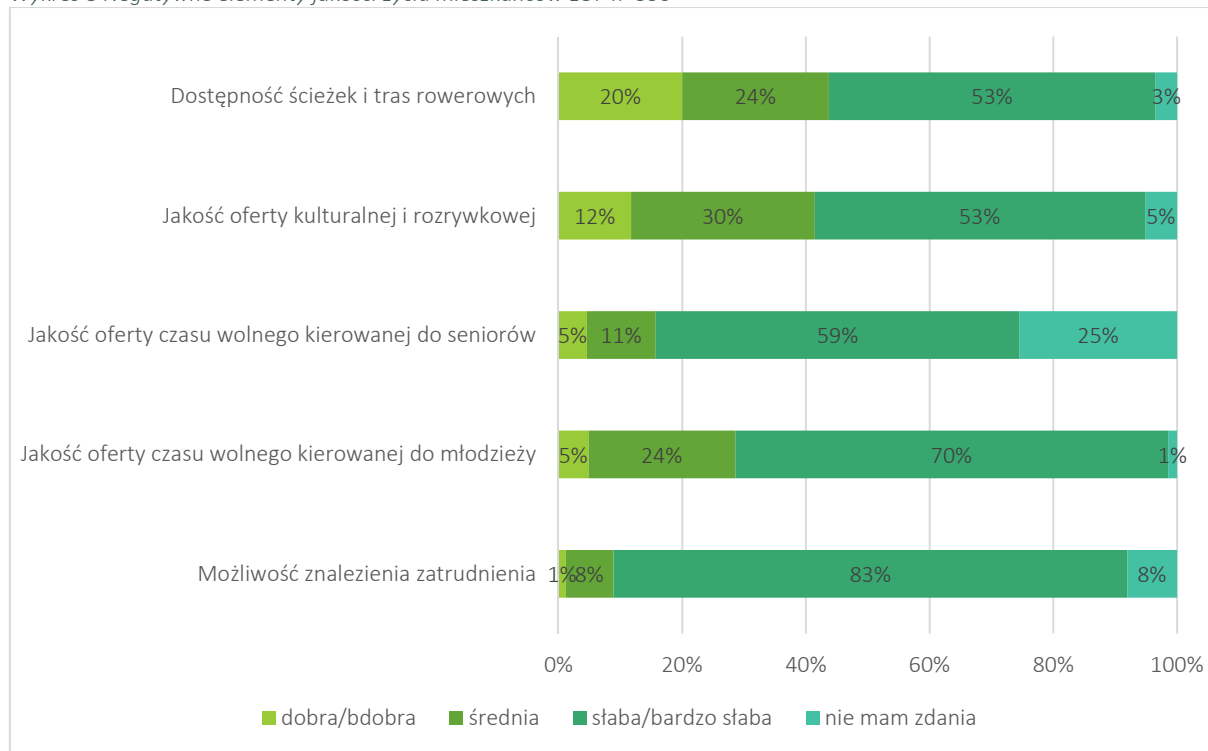
Wykres 7 Aspekty jakości życia ocenione przez respondentów jako średnie n=350

Źródło: opracowanie własne

W badaniu sondażowym przeanalizowano również odpowiedzi oceniające dany aspekt życia poprzez kategorię „średnio”. Należy uznać, że respondenci wstawiając taką odpowiedź uznają ten aspekt życia za względnie uregulowany, nie wpływający negatywnie na jakość życia. Do czynników tych zalicza się poziom bezpieczeństwa publicznego, czystość w miejscach publicznych oraz jakość obsługi klienta w instytucjach administracji publicznej.

Wykres 8 Negatywne elementy jakości życia mieszkańców ŁOF n=350

Źródło: opracowanie własne

Do elementów życia społecznego mieszkańców zdecydowanie najślabiej ocenionych przez mieszkańców ŁOF należy możliwość znalezienia zatrudnienia. Aż 83% respondentów ocenia ten czynnik negatywnie. Można uznać, że przyczyny tego stanu rzeczy wynikają z małej liczby oferowanych miejsc pracy oraz niskich zarobków. W tym kontekście, za największe wyzwanie dla samorządów ŁOF jest wsparcie aktywizacji osób bezrobotnych na rynku pracy, przyciąganie nowych inwestorów oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Duża grupa respondentów słabo i bardzo słabo ocenia ofertę w zakresie zagospodarowania wolnego czasu, zarówno dla młodzieży (70% ocen negatywnych), jak i osób starszych (59% ocen negatywnych). Może to świadczyć o wysokim zainteresowaniu spędzaniem wolnego czasu w sposób aktywny i zorganizowany. Jeżeli powiążemy to z dość sceptyczną oceną oferty sportowej (ocena słaba i bardzo słaba - 38%) i kulturalnej (słaba i bardzo słaba - 53%) szczególnym wyzwaniem dla samorządów ŁOF jest poszerzenie działań aktywizujących na bazie istniejącej infrastruktury sportowej i kulturalnej oraz tworzenia urozmaiconego kalendarza wydarzeń sportowych i kulturalnych.

Ponad połowa ankietowanych mieszkańcy ŁOF (53%) oceniła negatywnie dostępność infrastruktury przeznaczonej dla rowerzystów (ścieżki i trasy rowerowe). Jednocześnie, co interesujące, blisko 30% respondentów deklaruje poruszanie się rowerem kilka razy

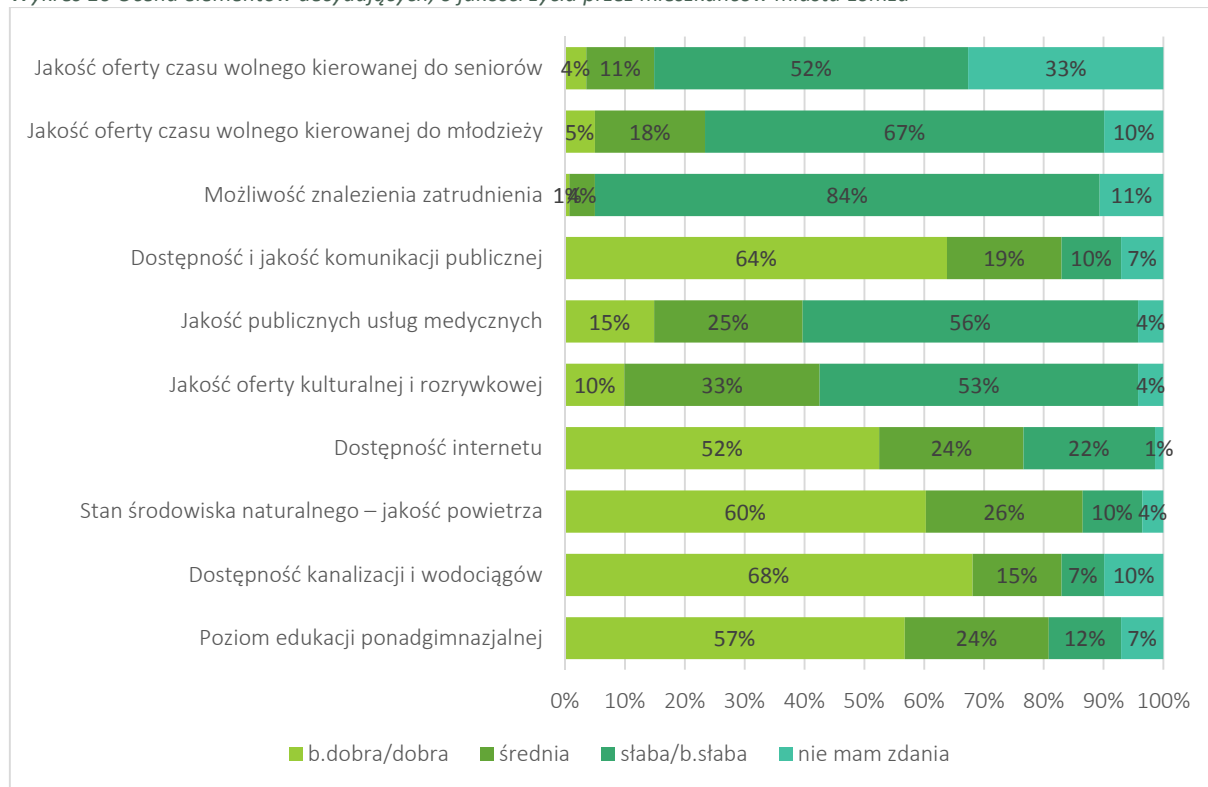
w tygodniu lub codziennie. Co więcej 11% respondentów zadeklarowało, iż budowa tras rowerowych (ścieżek rowerowych) jest ważnym tematem, który należałoby realizować, jako najważniejsze przedsięwzięcie administracji lokalnej.

Poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie odpowiedzi mieszkańców ŁOF na pytanie dotyczące oceny warunków życia.

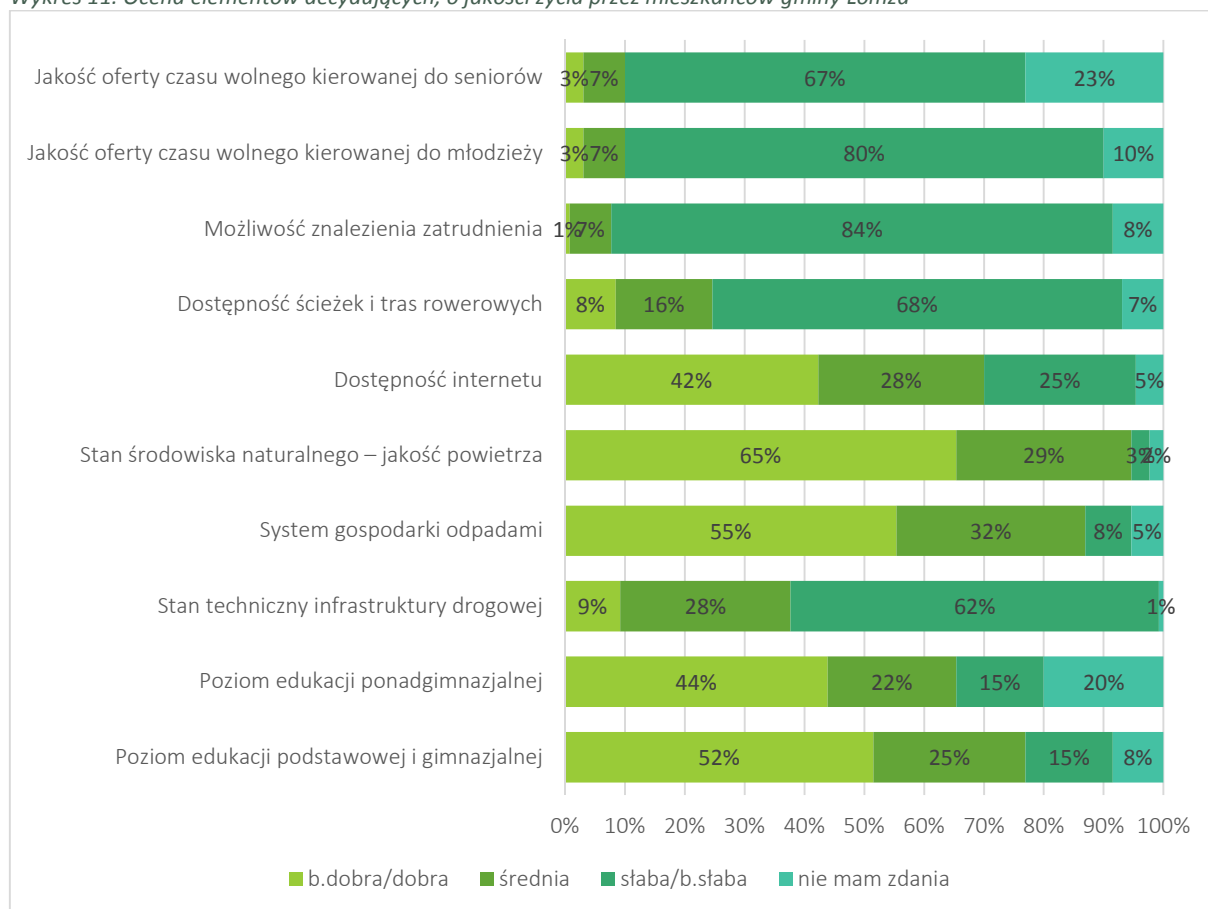
Wykres 9 Ocena warunków życia mieszkańców ŁOF zbiorcze zestawienie odpowiedzi

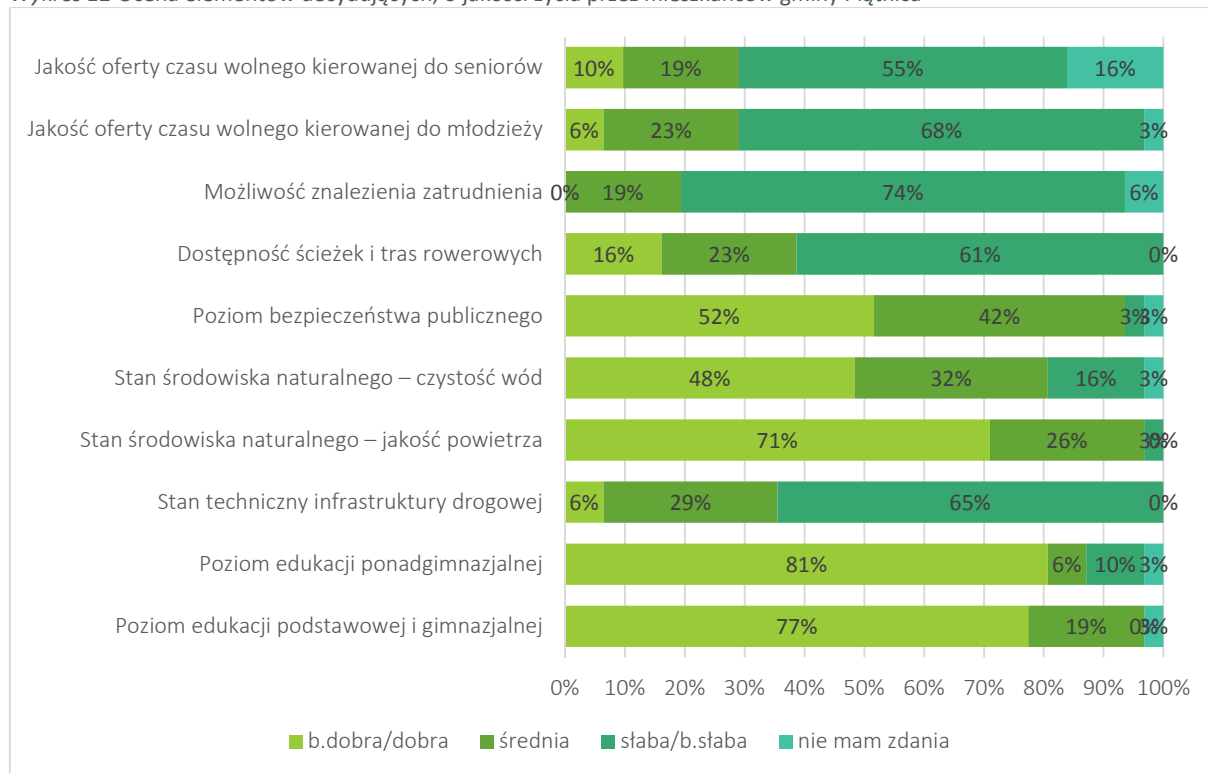
Wykres 10 Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców miasta Łomża

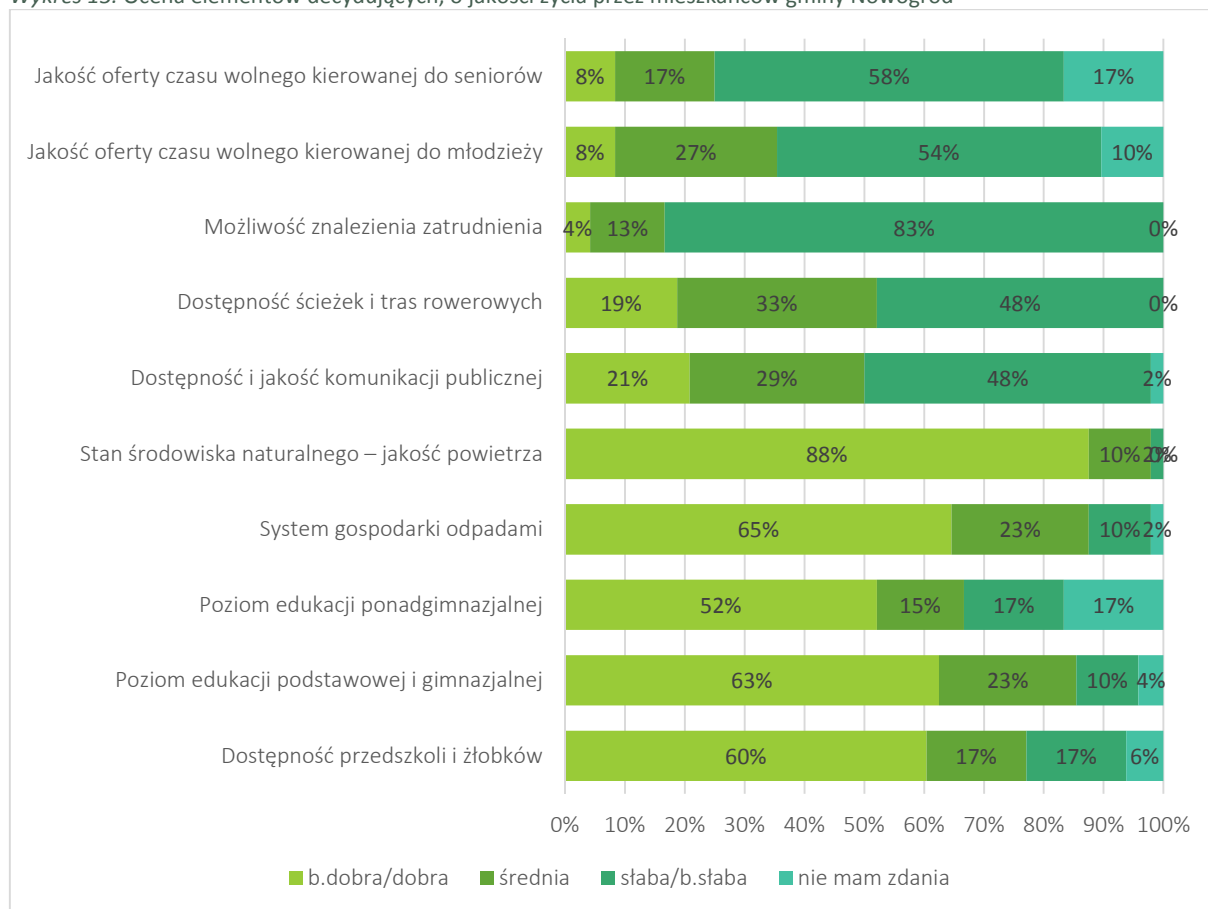
Wykres 11. Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Łomża

Wykres 12 Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Piątnica

Wykres 13. Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Nowogród

Uwarunkowania dla rozwoju gospodarczego i społecznego ŁOF

Poniżej zaprezentowano wyniki badań sondażowych związanych z rynkiem pracy, biznesem oraz współpracą przedsiębiorców z instytucjami samorządowymi. Jak wskazano wyżej, badania sondażowe nie pozostawiają złudzeń, że główną barierą dla mieszkańców są kwestie związane z rynkiem pracy, a zwłaszcza znalezieniem zatrudnienia. Jedynie 1 % respondentów oceniło ten aspekt jakości życia pozytywnie, przy 83% ocen negatywnych.

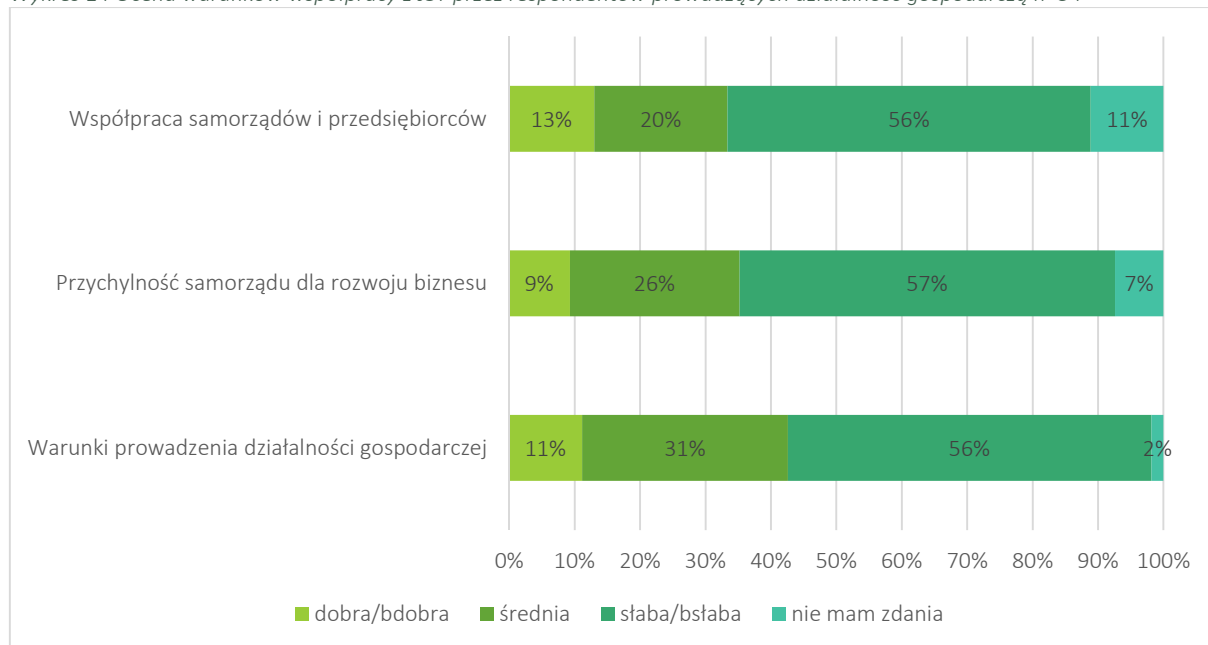
Spośród aspektów jakości życia na terenie ŁOF bezpośrednio związanych z rozwojem przedsiębiorczości mieszkańcy najlepiej wypowiadają się o jakości obsługi klienta w różnych instytucjach administracji (28% pozytywnych wskazań). Niestety już tylko 11% respondentów pozytywnie ocenia współpracę samorządu i przedsiębiorców. Może to wskazywać na fakt, słabego rozwoju instytucji otoczenia biznesu, wspólnych spotkań, szkoleń; których grupą odbiorców będą osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Niepokojący jest fakt, że aż 35% respondentów negatywnie ocenia warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Może to być związane z uwarunkowaniami makroekonomicznymi (fiskalizm, biurokracja), ale też z barierami, które napotykają przedsiębiorcy na poziomie lokalnym (takie jak np. słaby popyt wewnętrzny).

Na główną uwagę samorządów ŁOF zasługuje fakt, że blisko połowa ankietowanych (46%) negatywnie ocenia otwartość samorządów na inicjatywy mieszkańców. Podejmowany coraz częściej w dyskusji o aktywności społeczności lokalnej temat możliwości realizacji inicjatyw oddolnych (lokalnych) wymaga na obszarze ŁOF znacznej poprawy. Brak aktywności społecznej mieszkańców może również wpływać na niższą aktywność ekonomiczną mieszkańców, co w warunkach odczuwalnych barier na rynku pracy może przyczynić się do zwiększenia liczby osób bezrobotnych.

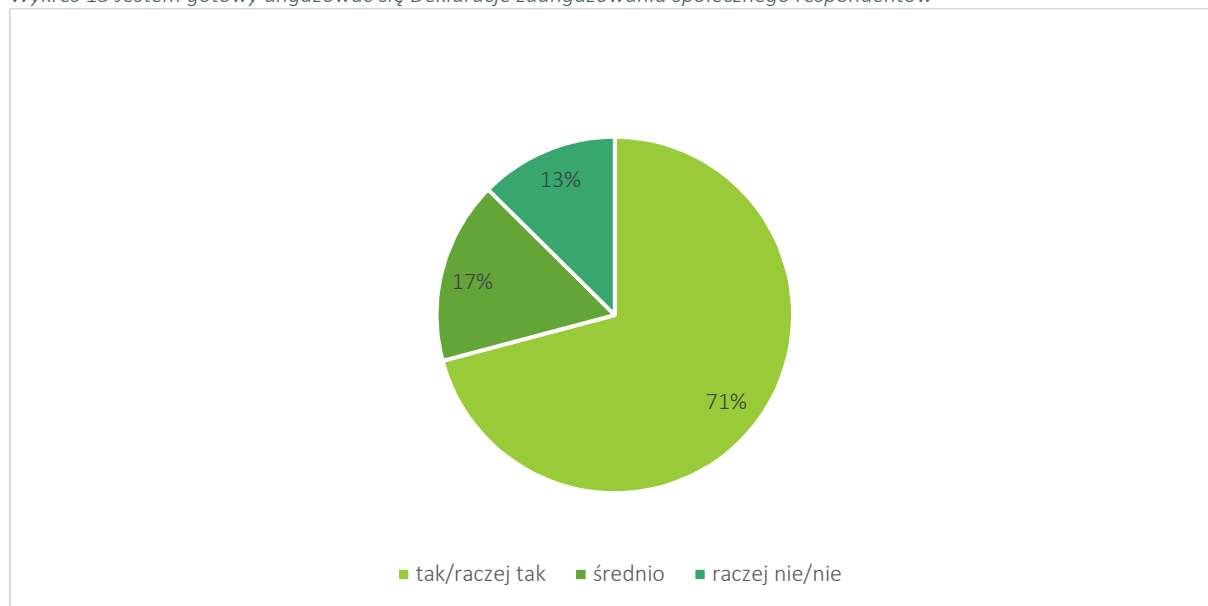
W opinii osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą biorących udział w badaniu sondażowym bardziej krytycznie oceniane są warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej. Aż 56% osób, które prowadzą lub prowadziły firmy oceniło krytycznie ten aspekt jakości życia. Pokazuje to jak głęboki jest problem odczuwalnych barier jakie napotykają przedsiębiorcy w ŁOF. Rekomenduje się również wzbogacenie form współpracy samorządów z przedsiębiorcami, które mogą przyczynić do poprawy warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej na terenie ŁOF. Przedsiębiorcy są również krytycznie ustosunkowani do współpracy samorządów z przedsiębiorcami.

Wykres 14 Ocena warunków współpracy z JST przez respondentów prowadzących działalność gospodarczą n=54

Źródło: opracowanie własne

Wykres 15 Jestem gotowy angażować się Deklaracje zaangażowania społecznego respondentów

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzony sondaż pokazuje, że 71% ankietowanych deklaruje chęć zaangażowania się w działalność na rzecz społeczności lokalnej. Pogłębiona analiza pokazuje, że podobny poziom deklarują zarówno osoby młode, jak i starsze. Co ciekawe, częściej taką deklarację złożyły kobiety (60% grupy). Ten wynik może świadczyć o gotowości do podejmowania działań na rzecz społeczności przez mieszkańców ŁOF. Jeżeli zestawimy to z wysokimi wynikami identyfikacji mieszkańców ze swoim najbliższym otoczeniem oraz z aktywnością organizacji pozarządowych, która otrzymała w oczach respondentów średnie oceny, możemy wnioskować, że mieszkańcy

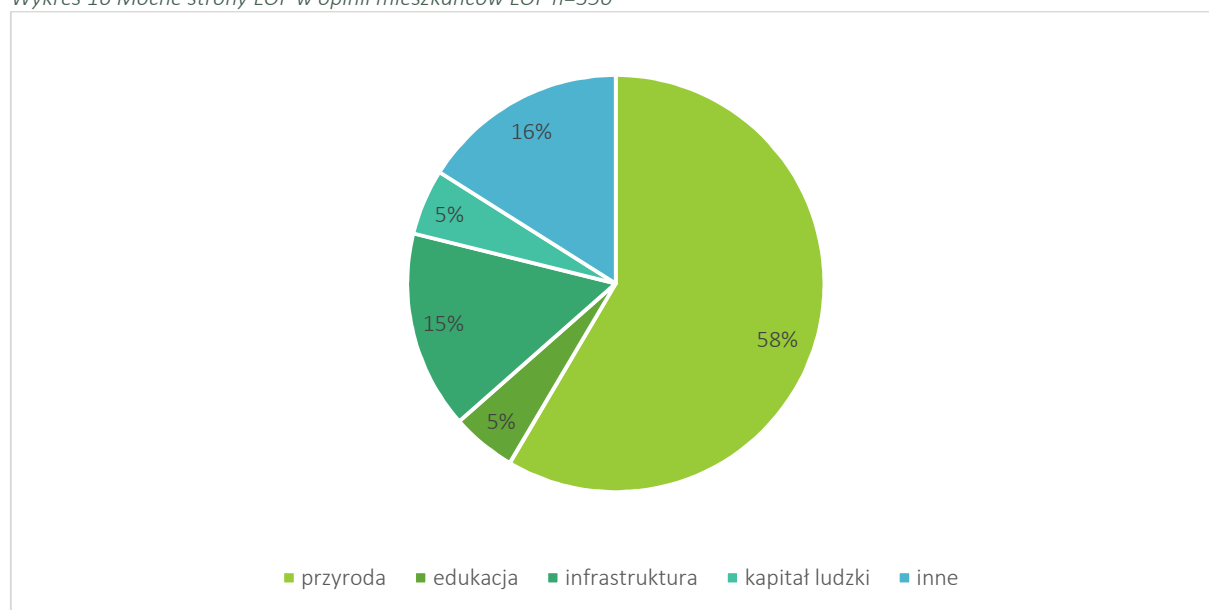
gotowi są do podjęcia aktywniejszego udziału w funkcjonowaniu subregionu. Należałoby zwrócić szczególną uwagę na budowanie polityki społecznej sprzyjającej i inicjującej działania trzeciego sektora, również w kontekście rozwoju sektora rynku pracy.

3. Słabe i mocne strony ŁOF w opinii mieszkańców

W tej części opracowania dokonano analizy słabych i mocnych strony Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego w opinii respondentów. W formularzu ankietowym pytanie to miało charakter otwarty. W opinii aż 58% badanych to aspekty przyrody (otoczenie, położenie, klimat, warunki przyrodnicze itp.) są najmocniejszą stroną obszaru. Można tu zauważyć zbieżność ze wskazaniami badania dotyczącego jakości życia – tam również przyroda, tereny zielone to najkorzystniejsze aspekty życia dla mieszkańców ŁOF.

Infrastruktura społeczna: komunikacja, handel (obiekty handlowe, galeria itp.) to elementy, które według 15% respondentów stanowią mocną stronę ŁOF. Edukacja, jej kompleksowość i jakość według respondentów jest również postrzegana, jako mocna strona subregionu. Tego typu odpowiedzi (dobre szkoły, kompletny system edukacyjny na terenie powiatu, istnienie szkół wyższych) stanowiły 5% opinii ankietowanych. Warto zaznaczyć, iż 5% badanych, jako mocną stroną terenu ŁOF postrzega kapitał ludzki (potencjał ludzki, młodzi ludzie, ludzie, itp.). Pozostałe 16% to w dużej mierze jedno-dwu elementowe wybory (np. bulwary, teatr, galeria, skate park, basen itp.).

Wykres 16 Mocne strony ŁOF w opinii mieszkańców ŁOF n=350

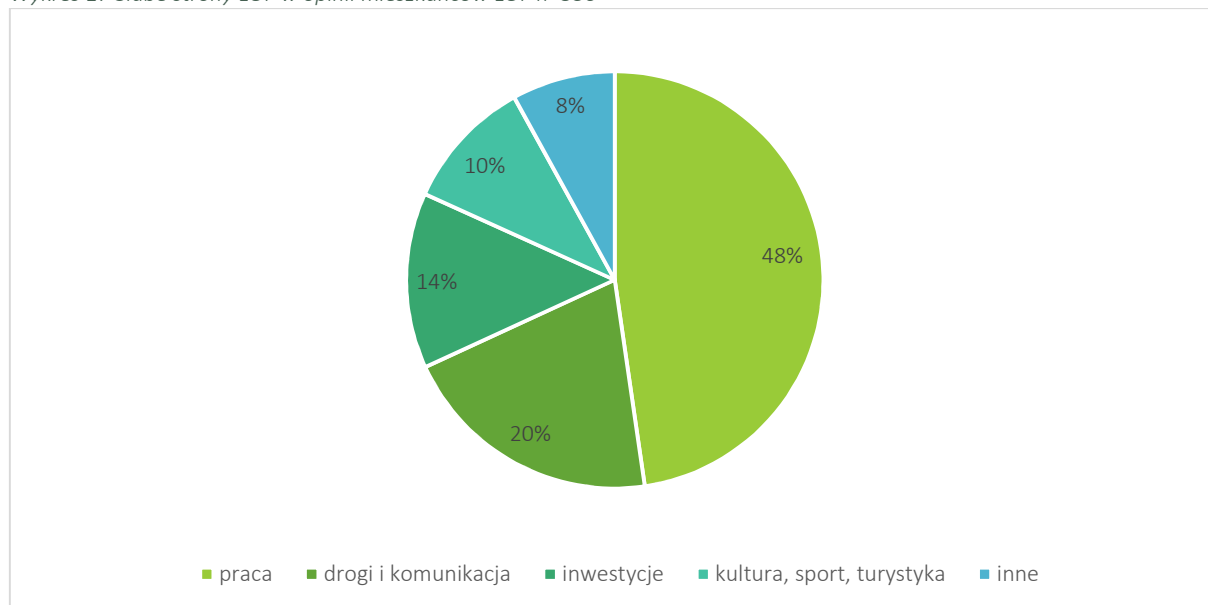

Źródło: opracowanie własne

Słabe strony Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego, samodzielnie wymienione przez respondentów w pytaniu otwartym, w zdecydowanej większości pokrywają się z odpowiedziami w pytaniach skategoryzowanych dotyczących jakości życia.

48% ankietowanych, jako słabą stroną wymienia problemy rynku pracy (brak miejsc pracy, niewielka ilość pracodawców, brak zakładów pracy, niewielkie inwestycje w pozyskiwanie inwestorów, bezrobocie itp.).

Wykres 17 Słabe strony ŁOF w opinii mieszkańców ŁOF n=350

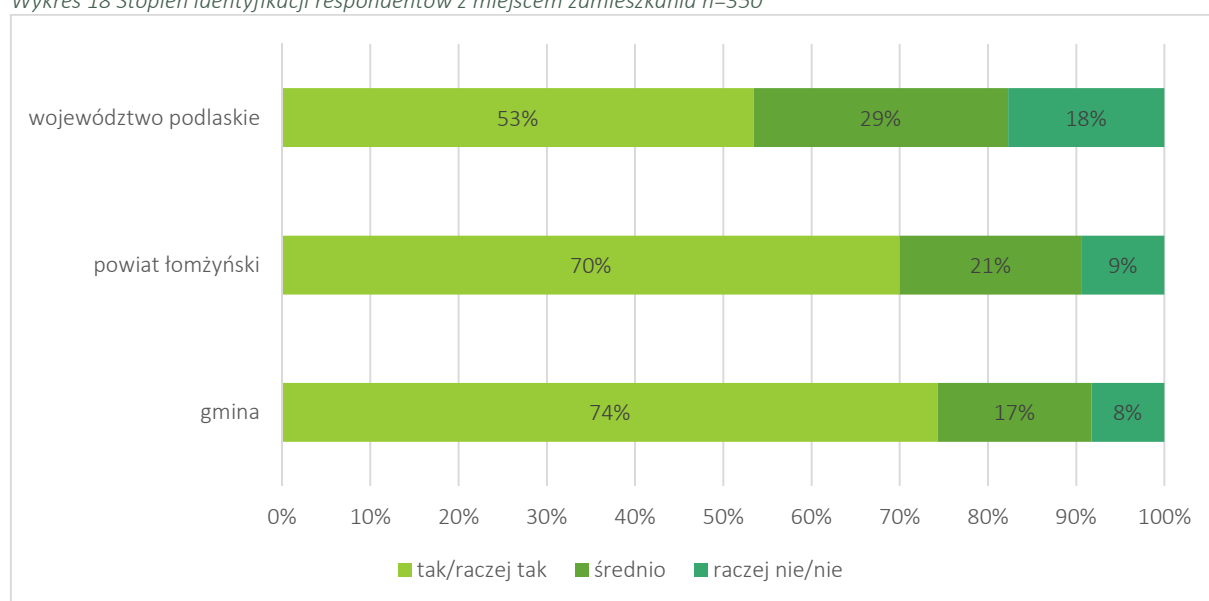

Źródło: opracowanie własne

4. Poziom związania mieszkańców ŁOF z miejscem zamieszkania

Badanie ankietowe pokazuje, że mieszkańcy Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego są mocno związani z „lokalną ojczyzną”. Aż 74% respondentów czuje się związana z gminą, w której mieszka. Wynik ten można uznać za bardzo dobry, biorąc pod uwagę skłonności migracyjne Polaków oraz wskazywane przez mieszkańców kłopoty na rynku pracy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że aż 18% mieszkańców ŁOF nie czuje się związana z województwem podlaskim, co może być następstwem utraty przez Łomżę statusu miasta wojewódzkiego.

Wykres 18 Stopień identyfikacji respondentów z miejscem zamieszkania n=350

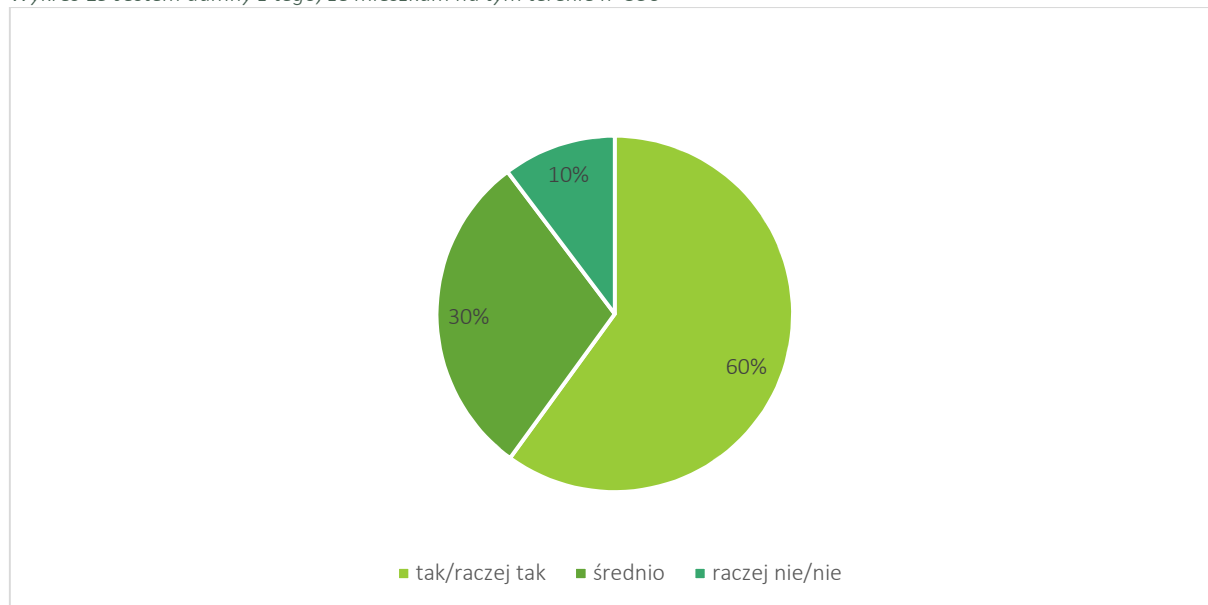

Źródło: opracowanie własne

Analizując wyniki ankietowe można stwierdzić, że mieszkańcy w większości wyrażają dumę z tego, że mieszkają na tym terenie. 60% respondentów udzieliło właśnie takiej odpowiedzi (tak i raczej tak) na pytanie *jaki jest pani/pana stosunek do swojego miejsca zamieszkania*. Wyniki nie różnią się w poszczególnych gminach, ani ze względu na płeć, wiek czy wykształcenie (średnie odchylenie to max. 1,5%), stąd prezentowane wyniki są na poziomie całej grupy respondentów.

Przywiązanie do lokalnej ojczyzny, tak istotne dla budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz podejmowania licznych inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego stanowi dla ŁOF istotny kapitał, który powinien być brany pod uwagę przy podejmowaniu inicjatyw przez samorządy tworzące ŁOF.

Wykres 19 Jestem dumny z tego, że mieszkam na tym terenie n=350

Źródło: opracowanie własne

Preferencje odnośnie miejsca zamieszkania w perspektywie 10 lat wyraźnie wskazują na dość mocne przywiązanie mieszkańców do miejsca zamieszkania. Blisko 6 na 10 mieszkańców wyraża chęć pozostania w dotychczasowym miejscu zamieszkania. 13% respondentów deklaruje chęć wyjazdu poza granice kraju. Aż w 80% taką deklarację złożyły osoby młode do 35 roku życia. 13% wynik gotowych na emigrację jest niższy o 11% deklarowanej chęci wyjazdu Polaków za granicę w ogólnopolskich badaniach CBOS¹. Znamienne jest to, że miasto wojewódzkie Białystok nie jest atrakcyjnym potencjalnym miejscem zamieszkania dla mieszkańców ŁOF.

Tabela 3 Przewidywane dalsze zamieszkanie mieszkańców ŁOF w perspektywie 10 lat, n=350

Miejsce zamieszkania	Odsetek wskazań ankietowanych
Gdzieś w okolicy w rejonie Łomży	13%
W Białymstoku lub gdzieś pod Białymstokiem	2%
W innym dużym mieście w Polsce poza Białymstokiem	9%
W innym miejscu w Polsce, ale na wsi	4%
W moim mieście / gminie (tu gdzie mieszkam)	59%
Za granicą	13%

Źródło: opracowanie własne

¹ www.badanie.cbos.pl

Powyższe analizy ukazujące wysoki poziom więzi z miejscem zamieszkania, chęć kontynuacji zamieszkania i deklaracje podjęcia działań w sferze społecznej mogą świadczyć o istnieniu inkluzywnego kapitału społecznego, nakierowanego do wewnątrz, pozwalającego na wzmocnienie wykluczonych społeczności i grup homogenicznych. To potencjał, który należałoby wykorzystać w budowaniu jednolitego, zwartego organizmu społecznego – stabilnego, opartego lokalnie o dwa filary: władzę samorządową i aktywność społeczności – organizacje pozarządowe.

5. Propozycje mieszkańców w zakresie wspólnych działań na rzecz rozwoju

W tym rozdziale została dokonana analiza propozycji respondentów w zakresie podjęcia działań na rzecz rozwoju Subregionu. Ze względu na otwarty charakter jednego z pytań, aby ułatwić zbiorczą prezentację wyników dokonano kategoryzacji odpowiedzi. Odpowiedzi zostały zgodnie ze „słowami kluczami” zawartymi w swobodnych odpowiedziach respondentów, np. do kategorii drogi/infrastruktura komunikacyjna zakwalifikowano odpowiedzi, w których pojawiły się hasła: drogi, budowa dróg, chodniki, poprawa warunków jazdy, budowa obwodnicy, via Baltica itp. Wykorzystując taką metodę kategoryzacji uzyskano 8 kategorii, które prezentuje poniższa tabela.

Wykres 20 Najważniejsze kierunki inwestycji w ŁOF w opinii mieszkańców

L.p.	Kategoria	Odsetek odpowiedzi
1	Drogi/infrastruktura komunikacyjna	35%
2	Rynek pracy	22%
3	Turystyka/infrastruktura	14%
4	Ścieżki rowerowe	11%
5	Sport/wydarzenia/obiekty	6%
6	Kultura/wydarzenia/obiekty	5%
7	Edukacja/żłobki/przedszkola	5%
8	Inne	1%

Źródło: opracowanie własne

Według respondentów najbardziej palącym problemem jest zły stan dróg oraz brak obwodnicy Łomży, która będzie rozładowywała komunikację w stolicy ŁOF. Budowa poboczy, chodników i lokalnych dróg, po drogi krajowe i autostradę to najważniejsze rekomendacje respondentów. Rynek pracy wraz z inwestycjami w sferę przedsiębiorstw to kolejny, ważny dla ankietowanych kierunek rozwoju Subregionu. Zachęty dla inwestorów, rozwój dużych i średnich przedsiębiorstw, to elementy, na które wskazywali respondenci. 14% respondentów rekomenduje zwiększenie nacisku na podnoszenie, jakości i rozszerzanie wachlarza usług

turystycznych regionu. Prawdopodobnie w tym upatrywany jest przez nich rozwój rynku pracy oraz podnoszenie wartości regionu.

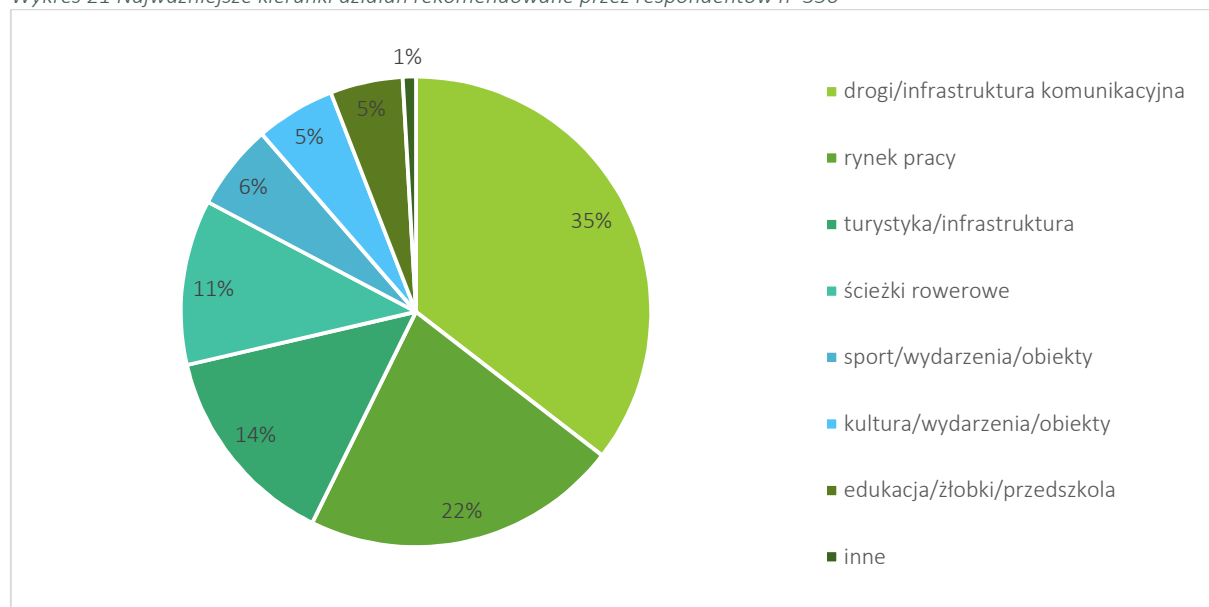
Osobną kategorią - jasno określoną przez ankietowanych była budowa ścieżek rowerowych. Aż 11% respondentów rekomenduje rozbudowę i budowę ścieżek rowerowych na terenie ŁOF. Kolejne dwie kategorie: sport/wydarzenia/obiekty sportowe oraz kultura/wydarzenia/obiekty kultury można określić, jako postulat dalszego rozwoju infrastruktury, która służyć może lokalnej społeczności i rozwojowi, jak i uatrakcyjnianiu oferty turystycznej.

Pomimo wysokich ocen stawianych przez respondentów edukacji na terenie ŁOF w rekomendowanych zadaniach pojawiła się osobna kategoria odpowiedzi budowa żłobków/przedszkoli, zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach. Postulat ten najczęściej pojawia się w grupie kobiet w grupie wiekowej 18-25, z wyższym wykształceniem, ale również w grupach wiekowych 44-55 oraz 56-65. Brak miejsc w żłobkach i przedszkolach może być przyczyną wychodzenia z rynku pracy osób w późnym wieku produkcyjnym w celu wsparcia młodych rodzin funkcjami opiekuńczymi.

W kategorii „inne” zostały zawarte odpowiedzi jednostkowe. Często były one bardzo dokładne, np.: położenie kostki brukowej na chodniku przy ul ..., fontanna na starym rynku, bulwary nad rzeką, podstrefa ekonomiczna, bądź bardzo ogólne: rozwój regionu, zielone technologie, zmniejszyć podatki itp. Odpowiedzi te wskazują, iż respondenci widzą potrzeby zmian konkretnych problemów bądź zagospodarowania konkretnych przestrzeni.

Poniższy wykres prezentuje wyniki w sposób graficzny.

Wykres 21 Najważniejsze kierunki działań rekomendowane przez respondentów n=350

Źródło: opracowanie własne

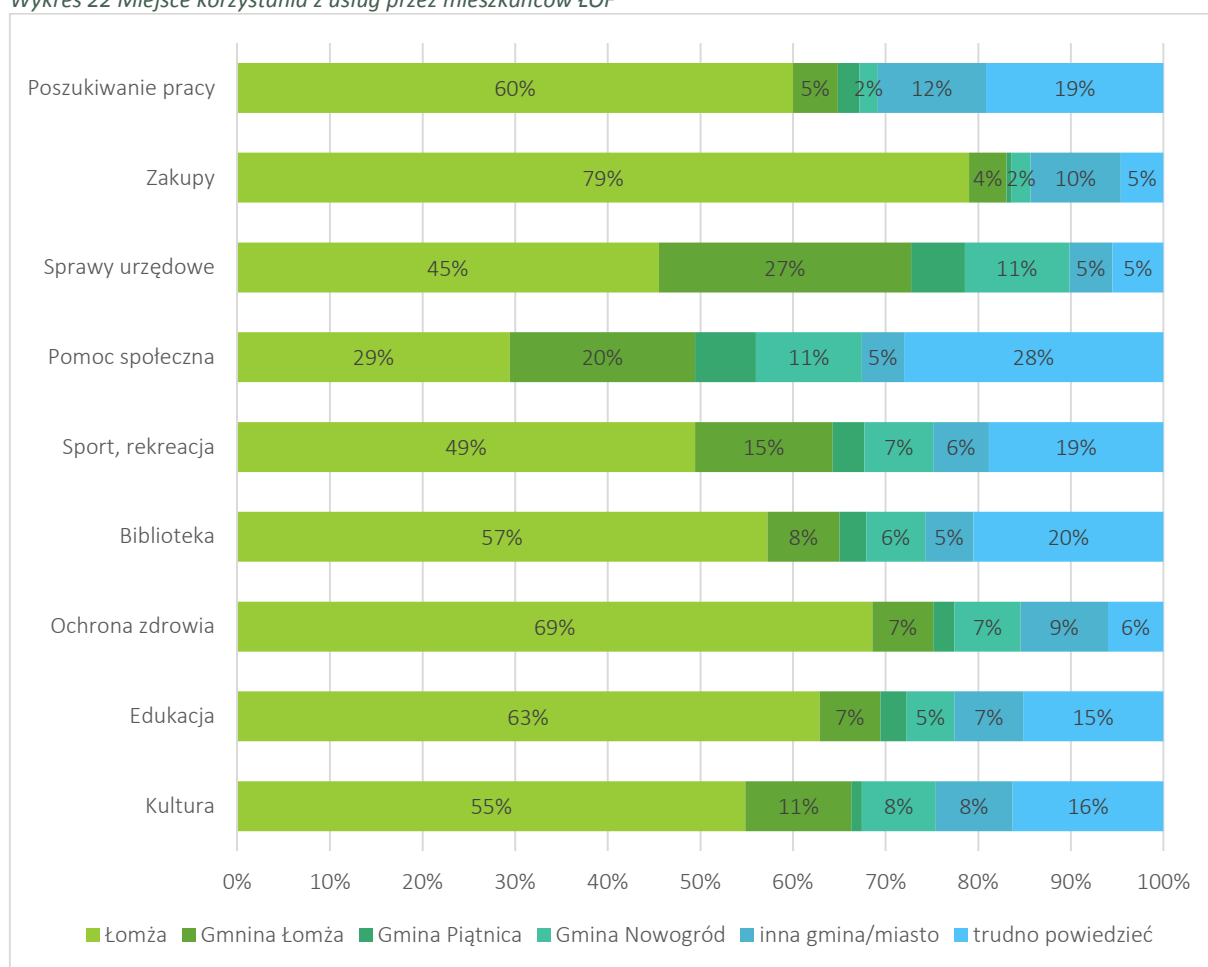
Wyniki badań ankietowych wskazują, że środowisko, przyroda, natura, to zidentyfikowane potencjały ŁOF. Ponadto do potencjałów zaliczyć można dobrze działający system usług publicznych w dziedzinie edukacji. Mocno związana z subregionem społeczność to ważny element wpływający możliwości rozwoju. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej, inwestycje w edukację przedszkolną uelastycznią możliwości mobilności na rynku pracy, szczególnie młodych ludzi. Rozwój usług turystycznych, promocja regionu, a także poszerzanie oferty kulturalnej i sportowej, to z jednej strony podnoszenie jakości życia mieszkańców, a z drugiej podnoszenie jakości usług skierowanej dla turystów. Rosnąca liczba i poziom zadowolenia z usług turystycznych może być jednym z ważniejszych elementów wpływających na rozwój rynku pracy oraz całego regionu. Czyste „zielone płuca Polski”, zrównoważone pod względem rozwoju turystyki i przemysłu to stabilne podwaliny pod rozwój nowoczesnej społeczności opartej o tradycję i nowoczesność.

6. Powiązania funkcjonalne na terenie ŁOF

6.1 Powiązania funkcjonalne ŁOF w zakresie korzystania z usług społecznych

W tej części opracowania zaprezentowano wyniki badań związane z korzystaniem z usług społecznych na terenie ŁOF. W badaniu sondażowym mieszkańcy obszaru określili gdzie korzystają z usług w następujących obszarach: kultura, ochrona zdrowia, sport i rekreacja, pomoc społeczna, sprawy urzędowe, zakupy, poszukiwanie pracy, podnoszenie kwalifikacji/edukacja.

Wykres 22 Miejsce korzystania z usług przez mieszkańców ŁOF

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badań sondażowych pokazały wiodącą rolę Łomży, jako rdzenia obszaru funkcjonalnego Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aż 79% ogółu respondentów korzysta z obiektów handlowych w mieście. Łomża jest również ważnym ośrodkiem świadczenia usług medycznych – co wiąże się z funkcjonowaniem szpitala powiatowego. W zakresie rynku pracy to jedynie 12% respondentów zadeklarowało, że szuka lub szukała pracy poza granicami ŁOF. Jednakże 6 na 10

osób poszukuje pracy na terenie miasta Łomża. Łomża jest również centrum edukacyjnym dla obszaru. Jedyni 7% respondentów nie korzysta z edukacji na obszarze ŁOF. Szczegółowe zestawienie miejsc korzystania z usług przez mieszkańców ŁOF znajduje się na poniższym wykresie.

Tabela 4. Odsetek mieszkańców Miasta Łomża korzystających z usług społecznych

Usługa społeczna	Łomża	Gmina Łomża	Gmina Piątnica	Gmina Nowogród	inne miasto lub gmina	trudno powiedzieć
Kultura	73%	1%	1%	0%	16%	10%
Edukacja	83%	0%	0%	0%	9%	8%
Ochrona zdrowia	77%	0%	0%	0%	15%	9%
Biblioteka	77%	1%	1%	0%	6%	16%
Sport, rekreacja	72%	4%	1%	0%	13%	9%
Pomoc społeczna	57%	0%	0%	1%	7%	35%
Sprawy urzędowe	85%	1%	0%	1%	7%	6%
Zakupy	79%	1%	0%	0%	16%	4%
Poszukiwanie pracy	63%	2%	0%	0%	19%	16%

Źródło: opracowanie własne

Łomża jako rdzeń obszaru funkcjonalnego jest głównym miejscem świadczenia usług społecznych. Aż 83% mieszkańców miasta deklaruje korzystanie z usług w dziedzinie edukacji, a 85% załatwia sprawy urzędowe w mieście.

Badanie sondażowe wykazało, że zdiagnozowane problemy mieszkańców miasta na rynku pracy są powodem po poszukiwaniu pracy poza obszarem funkcjonalnym. Aż 19% ankietowanych wskazało, że poszukiwało pracy w innym mieście lub gminie. Można przypuszczać, że jest to Warszawa albo Białystok. Mieszkańcy miasta nie są zainteresowani poszukiwaniem pracy w gminach ościennych – Piątnica, Nowogród.

Mimo pełnienie przez miasto funkcji ośrodka kulturalnego, handlowego oraz medycznego aż 16% badanych wskazało, że korzysta usług kulturalnych poza miastem, a 15% z placówek medycznych. Warto zauważyć, że gmina Piątnica i Nowogród mimo dużej atrakcyjności turystycznej nie stanowią dla mieszkańców Łomży miejsca rekreacji i wypoczynku.

Tabela 5 Odsetek mieszkańców Gminy Łomża korzystających z usług społecznych

Usługa społeczna	Łomża	Gmina Łomża	Gmina Piątnica	Gmina Nowogród	inne miasto lub gmina	trudno powiedzieć
Kultura	46%	27%	0%	1%	5%	22%
Edukacja	51%	18%	0%	0%	5%	26%
Ochrona zdrowia	72%	16%	0%	0%	7%	5%
Biblioteka	45%	19%	1%	0%	6%	29%
Sport, rekreacja	38%	33%	1%	0%	5%	23%
Pomoc społeczna	14%	54%	0%	0%	4%	28%
Sprawy urzędowe	21%	71%	0%	0%	4%	5%
Zakupy	78%	8%	0%	0%	8%	6%
Poszukiwanie pracy	60%	9%	0%	0%	8%	23%

Źródło: opracowanie własne

Rzeczą oczywistą jest, że dla mieszkańców gminy Łomża centralnym miejscem odbioru usług społecznych jest miasto Łomża. Dotyczy to przede wszystkim korzystania z obiektów handlowych, ochrony zdrowia oraz edukacji. Aż 60% mieszkańców gminy poszukuje pracy na terenie miasta Łomża. Dla mieszkańców gminy Piątnica i Nowogród miasto Łomża jest miejscem robienia zakupów – aż 90% ankietowanych wskazało to miejsce, jako docelowe. Ponadto Łomża jest najważniejszym miejscem z punktu widzenia rynku pracy. Jednakże aż 20% ankietowanych z gminy Nowogród poszukuje pracy poza ŁOF.

Tabela 6 Odsetek mieszkańców Gminy Piątnica korzystających z usług społecznych

Usługa społeczna	Łomża	Gmina Łomża	Gmina Piątnica	Gmina Nowogród	inne miasto lub gmina	trudno powiedzieć
Kultura	63%	13%	13%	0%	3%	10%
Edukacja	60%	0%	33%	0%	7%	3%
Ochrona zdrowia	70%	3%	23%	0%	3%	3%
Biblioteka	57%	3%	30%	0%	3%	10%
Sport, rekreacja	40%	10%	30%	0%	3%	20%
Pomoc społeczna	10%	0%	43%	0%	3%	47%

Sprawy urzędowe	27%	0%	67%	0%	7%	3%
Zakupy	90%	3%	7%	0%	3%	0%
Poszukiwanie pracy	77%	0%	0%	0%	3%	23%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Odsetek mieszkańców Gminy Nowogród korzystających z usług społecznych

Usługa społeczna	Łomża	Gmina Łomża	Gmina Piątnica	Gmina Nowogród	inne miasto lub gmina	trudno powiedzieć
Kultura	25%	0%	0%	65%	3%	28%
Edukacja	48%	0%	0%	45%	10%	18%
Ochrona zdrowia	43%	3%	0%	63%	5%	8%
Biblioteka	38%	0%	0%	55%	3%	25%
Sport, rekreacja	25%	0%	3%	65%	0%	28%
Pomoc społeczna	10%	0%	0%	98%	0%	13%
Sprawy urzędowe	18%	0%	0%	95%	0%	8%
Zakupy	90%	5%	0%	18%	0%	8%
Poszukiwanie pracy	70%	5%	0%	18%	20%	8%

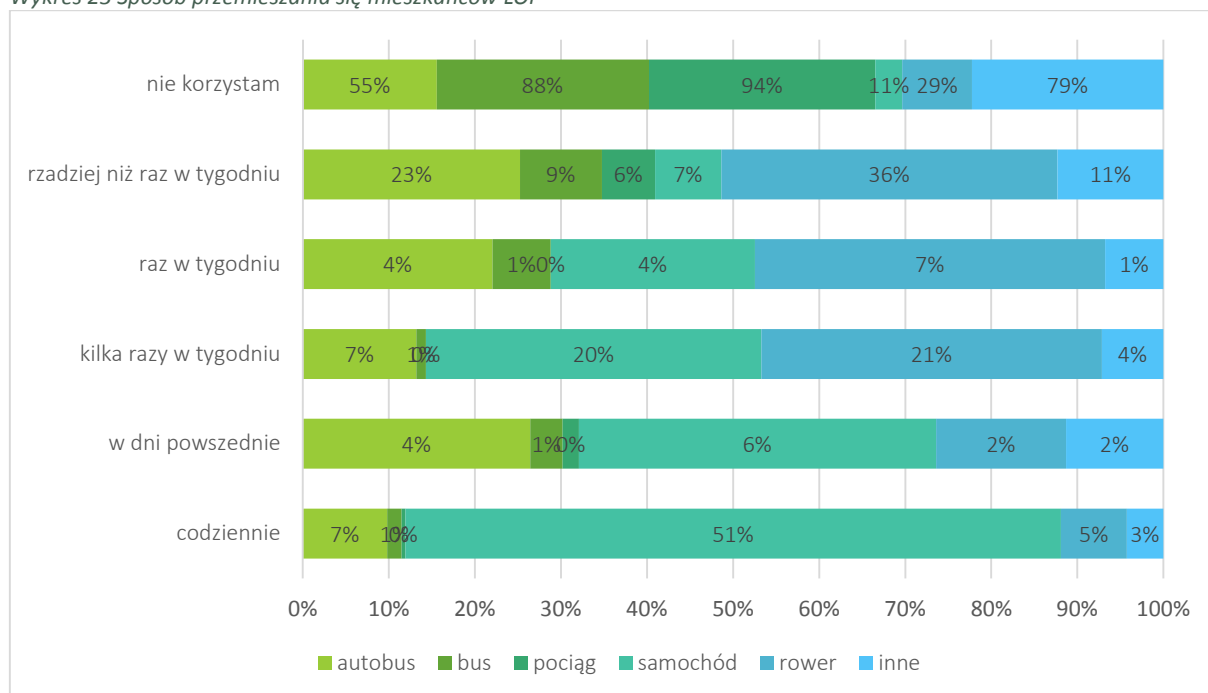
Źródło: opracowanie własne

6.2 Powiązania Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie transportu

Kolejnym obszarem życia społecznego, która została poddana analizie był transport. W jaki sposób przemieszają się mieszkańcy ŁOF wykorzystując publiczne oraz prywatne środki transportu. Samochód prywatny stanowi główny środek lokomocji mieszkańców ŁOF. Badania pokazały, że codziennie wykorzystuje samochód do przemieszczania się 51% mieszkańców. Należy zauważyć, iż dość popularnym środkiem transportu dla mieszkańców ŁOF jest rower, traktowany jako sposób dojazdu do pracy i szkoły a także jako sposób uprawiania sportu czy turystyki. Potwierdzają to wyniki pytania o ważne, dla mieszkańców ŁOF inwestycje, w których to ścieżki rowerowe pojawiają się dość często, jako te, których budowę traktują

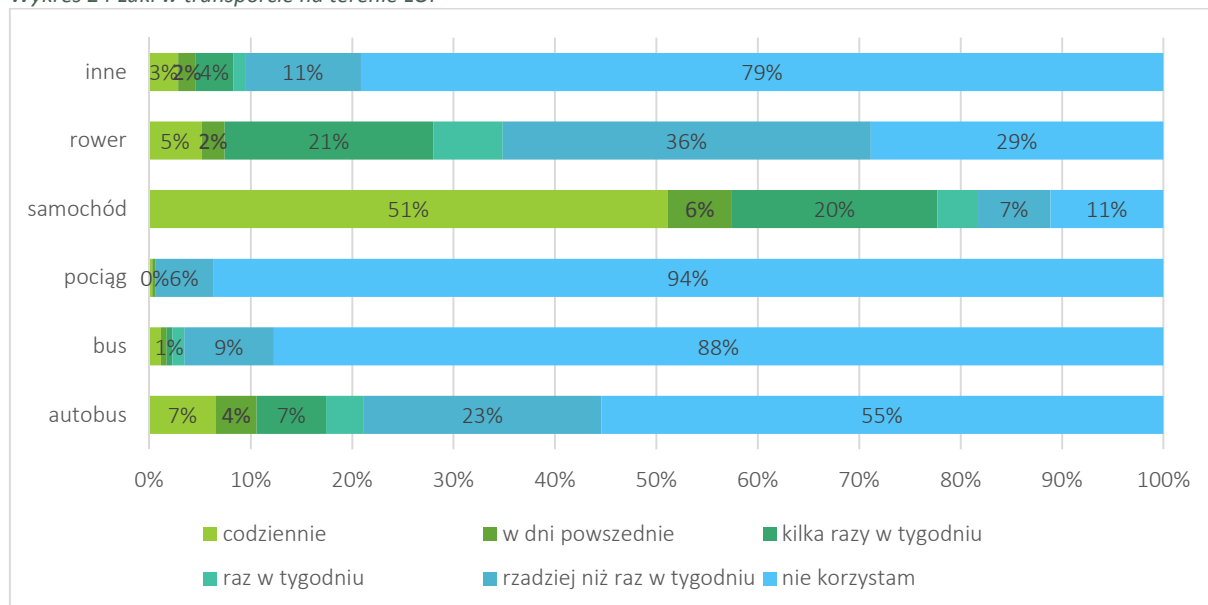
mieszkańcy w sposób priorytetowy. Poniżej wykres przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów w niniejszej kategorii.

Wykres 23 Sposób przemieszania się mieszkańców ŁOF

Źródło: opracowanie własne

Wykres 24 Luki w transporcie na terenie ŁOF

Źródło: opracowanie własne

Powyższy wykres precyzyjnie wskazuje te środki komunikacji, które są niewykorzystywane przez mieszkańców ŁOF. Nie ulega wątpliwości, że najrzadziej wykorzystywanymi środkami transportu jest transport kolejowy. Na uwagę zasługuje korzystanie z autobusów - 55%

respondentów nie korzysta z nich w ogóle, a 23% rzadziej niż raz w tygodniu. Może to budzić wątpliwość w kontekście tego, że Łomża jest głównym ośrodkiem świadczenia usług społecznych, z których korzystają mieszkańcy obszarów wiejskich.

Tabela 8 Częstotliwość korzystania ze środków transportu przez mieszkańców ŁOF

	codziennie	kilka razy w tygodniu	raz w tygodniu	rzadziej niż raz w tygodniu	w dni powszednie	nie korzystam
Autobus						
Łomża	7%	9%	6%	32%	6%	40%
G. Łomża	7%	7%	3%	17%	2%	64%
Piątnica	0%	7%	0%	13%	0%	80%
Nowogród	8%	2%	0%	23%	4%	62%
Bus						
Łomża	1%	1%	0%	0%	0%	85%
G. Łomża	2%	1%	0%	0%	0%	81%
Piątnica	0%	0%	0%	0%	0%	21%
Nowogród	0%	0%	0%	0%	0%	30%
Samochód						
Łomża	49%	17%	6%	9%	6%	13%
G. Łomża	51%	23%	3%	6%	5%	11%
Piątnica	57%	20%	0%	3%	17%	1%
Nowogród	56%	23%	2%	8%	4%	2%
Rower						
Łomża	1%	20%	6%	38%	1%	35%
G. Łomża	12%	22%	5%	32%	4%	23%
Piątnica	3%	20%	10%	50%	7%	4%
Nowogród	2%	19%	13%	35%	4%	9%

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1 Podział grupy respondentów ze względu na wiek	4
Tabela 2 Rozkład próby respondentów z podziałem na miejsce zamieszkania.....	5
Tabela 3 Przewidywane dalsze zamieszkanie mieszkańców ŁOF w perspektywie 10 lat, n=350	21
Tabela 4. Odsetek mieszkańców Miasta Łomża korzystających z usług społecznych.....	27
Tabela 5 Odsetek mieszkańców Gminy Łomża korzystających z usług społecznych	28
Tabela 6 Odsetek mieszkańców Gminy Piątnica korzystających z usług społecznych.....	28
Tabela 7 Odsetek mieszkańców Gminy Nowogród korzystających z usług społecznych.....	29
Tabela 8 Częstotliwość korzystania ze środków transportu przez mieszkańców ŁOF	31

Spis wykresów

Wykres 1 Podział respondentów ze względu na płeć n=350	5
Wykres 2 Podział respondentów ze względu na płeć i miejsce zamieszkania n=350 [os.].....	6
Wykres 3 Struktura wykształcenia respondentów n=350	6
Wykres 4 Struktura respondentów ze względu na status na rynku pracy n=350	7
Wykres 5 Struktura sytuacji na rynku pracy badanych n=350	7
Wykres 6 Najwyżej oceniane aspekty jakości życia w ŁOF n=350	8
Wykres 7 Aspekty jakości życia ocenione przez respondentów jako średnie n=350	9
Wykres 8 Negatywne elementy jakości życia mieszkańców ŁOF n=350	10
Wykres 9 Ocena warunków życia mieszkańców ŁOF zbiorcze zestawienie odpowiedzi	12
Wykres 10 Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców miasta Łomża	13
Wykres 11. Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Łomża	13
Wykres 12 Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Piątnica	14
Wykres 13. Ocena elementów decydujących, o jakości życia przez mieszkańców gminy Nowogród	14
Wykres 14 Ocena warunków współpracy z JST przez respondentów prowadzących działalność gospodarczą n=54.....	16
Wykres 15 Jestem gotowy angażować się Deklaracje zaangażowania społecznego respondentów	16
Wykres 16 Mocne strony ŁOF w opinii mieszkańców ŁOF n=350	18
Wykres 17 Słabe strony ŁOF w opinii mieszkańców ŁOF n=350.....	19
Wykres 18 Stopień identyfikacji respondentów z miejscem zamieszkania n=350.....	20
Wykres 19 Jestem dumny z tego, że mieszkam na tym terenie n=350.....	21
Wykres 20 Najważniejsze kierunki inwestycji w ŁOF w opinii mieszkańców	23
Wykres 21 Najważniejsze kierunki działań rekomendowane przez respondentów n=350.....	24
Wykres 22 Miejsce korzystania z usług przez mieszkańców ŁOF	26
Wykres 23 Sposób przemieszania się mieszkańców ŁOF	30
Wykres 24 Luki w transporcie na terenie ŁOF.....	30